

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobkyně: **Mgr. J. R.**, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 12. 2. 2009, č. j. 4 Cad 96/2008 – 33,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností se žalovaná Česká správa sociálního zabezpečení (dále jen „stěžovatelka“) domáhá posouzení zákonnosti rozsudku Městského soudu v Praze, jímž byla zrušena rozhodnutí žalované ze dne 8. 7. 2008 a ze dne 16. 7. 2008, obě pod č. X.

Rozhodnutím stěžovatelky ze dne 8. 7. 2008, byla zamítnuta žádost žalobkyně o plný invalidní důchod pro nesplnění podmínek ustanovení § 38 a § 40 zák. č. 155/1995 Sb. v platném znění s odůvodněním, že podle posudku Pražské správy sociálního zabezpečení v Praze 4 ze dne 23. 4. 2008 se žalobkyně stala plně invalidní podle § 39 odst. 1 písm. a) zák. č. 155/1995 Sb. (o důchodovém pojištění), v platném znění, a to od 31. 3. 2008, nicméně nárok na plný invalidní důchod jí nevznikl, neboť v rozhodném období, jímž je posledních 10 roků počítaných zpět před vznikem invalidity (od 31. 3. 1998 do 30. 3. 2008) nezískala žalobkyně zákonem požadovaných 5 roků pojištění, ale pouze 4 roky a 298 dnů pojištění. Pro posouzení podmínky

potřebné doby pojištění pro získání nároku na důchod bylo přihlédnuto i k době vedení evidence uchazeče o zaměstnání u úřadu práce. Tato doba se přitom podle § 5 odst. 1 písm. n) zák. o důchodovém pojištění hodnotí v rozsahu 3 let, po kterou nenáleží podpora v nezaměstnanosti a zjišťuje se zpětně ode dne vzniku nároku na důchod.

Rozhodnutím ze dne 16. 7. 2007, č. X, byla rovněž zamítnuta žádost žalobkyně o plný invalidní důchod podle ustanovení § 56 odst. 1 zák. č. 155/1995 Sb. v platném znění s odůvodněním, že v osobním listě důchodového zabezpečení bylo žalobkyni hodnoceno celkem 29 roků a 230 dnů pojištění. Podle dodatečně předložených dokladů se jí započítává rovněž náhradní doba pojištění od 5. 11. 1994 do 23. 4. 1995; dobrovolně provedený zápočet je však zcela bez vlivu na předchozí rozhodnutí ze dne 8. 7. 2008 o zamítnutí nároku, neboť tato náhradní doba pojištění nespadá do rozhodného období od 31. 3. 1998 do 30. 3. 2008. Žalobkyně tudíž nadále nesplňuje podmínku potřebné doby pojištění pro nárok na plný invalidní důchod, neboť ve vymezeném období získala pouze 4 roky a 298 dnů pojištění. Stěžovatelka připomíná, že doba evidence uchazeče o zaměstnání bez nároku na podporu v nezaměstnanosti v souběhu s dobou péče o osobu blízkou se hodnotí jen v rozsahu 3 let s tím, že se zjišťuje ode dne vzniku nároku na důchod. Stěžovatelka současně uvedla, že její předchozí rozhodnutí z 8. 7. 2008 zůstává i nadále v platnosti. K tomuto rozhodnutí byl připojen osobní list důchodového pojištění, v němž byla uvedena celková doba pojištění v trvání 30 roků a 22 dnů.

Žalobkyně se včas podanou žalobou domáhala přezkoumání obou shora uvedených rozhodnutí stěžovatelky. Uvedla, že před podáním žaloby požádala stěžovatelku o vysvětlení, proč jí nebyla do celkové doby pojištění započítána doba od 13. 3. 1997 do 12. 4. 2003, o níž předložila 3 potvrzení Úřadu práce hl. m. Prahy, pobočka v Praze 4, která mimo jiné prokazují, že v tomto období byla vedena jako uchazečka o zaměstnání. Navíc se zmínila, že jí nebylo do celkové doby pojištění započteno ani období konce roku 1994 a první 3 měsíce r. 1995. Aniž by do rozhodnutí ze dne 8. 7. 2008 podala opravný prostředek, obdržela dne 18. 7. 2008 další rozhodnutí ČSSZ ze dne 16. 7. 2008, které je rovněž zamítavé a hodnotí nesplnění podmínky doby pojištění v rozhodném období stejně jako rozhodnutí první. Liší se od něj jen v tom, že do celkové doby pojištění započítává dobu od 5. 11. 1994 do 23. 4. 1995 s tím, že tento zápočet zůstává bez vlivu na rozhodnutí předchozí. O období od 13. 3. 1997 do 12. 4. 2003 (6 let a 31 dní, z nichž 1838 dní, tj. 5 let a 35 dní spadá do rozhodného období) se napadené rozhodnutí nezmiňuje a nepodává k němu vysvětlení. Žalobkyně uvedla, že do rozhodného období 10 let před vznikem plné invalidity spadají a stěžovatelkou jí byly započteny doby od 13. 4. 2003 do 31. 12. 2003 – 263 dnů evidence uchazeče o zaměstnání, od 1. 1. 2004 do 31. 3. 2004 – 91 dnů evidence uchazeče o zaměstnání, od 1. 4. 2004 do 31. 12. 2004 – 275 dnů doby péče o osobu blízkou, od 1. 1. 2005 do 31. 12. 2005 – 365 dnů doba péče, od 1. 1. 2006 do 26. 1. 2006 – 26 dnů doba péče, od 27. 1. 2006 do 30. 12. 2006 – 339 dnů doba péče, od 26. 2. 2007 do 27. 11. 2007 – 273 dnů evidence uchazeče o zaměstnání s podporou, od 26. 11. 2007 do 31. 12. 2007 36 dnů evidence uchazeče o zaměstnání, od 1. 1. 2008 do 13. 1. 2008 – 13 dnů evidence uchazeče o zaměstnání, od 14. 1. 2008 do 3. 3. 2008 – 50 dnů evidence uchazeče o zaměstnání s podporou, a od 4. 3. 2008 do 30. 3. 2008 – 27 dnů evidence uchazeče o zaměstnání s tím, že všechny doby evidence uchazeče o zaměstnání jsou označeny ndp (náhradní doba pojištění). Celkem tedy bylo hodnoceno žalobkyni 1758 dnů, což jsou 4 roky a 298 dnů. Z uvedených 1758 dnů započítaných v rozhodném období činí 1005 dnů doba péče o osobu závislou ve smyslu § 5 odst. 1 písm. s) zákona č. 155/1995 Sb., 323 dnů vedení v evidenci úřadu práce jako uchazeče o zaměstnání, které náležela podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci - § 5 odst. 1 písm. n) téhož zákona a 430 dnů doba vedení v evidenci úřadu práce jako uchazeče o zaměstnání, po kterou nenáležela podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci ve smyslu § 5 odst. 1 písm. n) cit. zákona. Žalobkyně připomíná, že v jejím případě se kryla náhradní doba

pojištění péče o osobu blízkou s náhradní dobou pojištění evidence uchazeče o zaměstnání a upozornila na ustanovení § 14 odst. 1 zák. o důchodovém pojištění, podle něhož, kryjí-li se doby pojištění navzájem (což platí i pro náhradní doby pojištění), započte se ta doba, jejíž zápočet je pro pojištěného výhodnější. Stěžovatelka bez jakéhokoliv odůvodnění odmítla do celkové doby pojištění započíst období od 13. 3. 1997 do 12. 4. 2003, přestože při jeho zápočtu by doba od 30. 3. 1998 do 12. 4. 2003 do rozhodného období spadala. Žalobkyně připustila, že ustanovení § 5 odst. 1 písm. n) uvedeného zákona stanoví, že pojištění jsou účastny osoby vedené v evidenci úřadu práce jako uchazeči o zaměstnání v rozsahu nejvýše 3 roků též po dobu, po kterou jim podpora v nezaměstnanosti nebo při rekvalifikaci nenáleží a že tato doba se zjišťuje zpětně ode dne vzniku nároku na důchod, avšak vyslovuje podiv na tím, že takovou dobu evidence jí žalovaná nezapočetla, ale započtetla jí pouze 430 dnů, což je v rozporu s platnou právní úpravou. Vyslovuje přesvědčení, že pokud by jí byla do celkové doby pojištění shora uvedená doba započtena, pak by jí stěžovatelka musela uznat, kromě již zhodnocených dnů, dalších 665 dnů náhradní doby pojištění, čímž by získala v rozhodném období 6 let a 233 dnů a splnila podmínku doby pojištění pro vznik nároku na plný invalidní důchod ve smyslu § 40 zák. o důchodovém pojištění.

Žalovaná ve vyjádření k žalobě uvedla, že pro posouzení podmínky získání potřebné doby pojištění zhodnotila žalobkyni veškerou prokázanou dobu a přihlédla i k době, po kterou byla žalobkyně vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání. Tuto dobu, pokud nenáležela podpora v nezaměstnanosti, však lze hodnotit pouze v rozsahu 3 roků počítaných zpětně ode dne vzniku invalidity, což bylo v napadeném rozhodnutí uvedeno. Žalobkyně v době, kdy byla vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání, pečovala současně o osobu blízkou od 1. 4. 2004 do 31. 12. 2006. Jelikož se tato doba kryla s dobou vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání bez pobírání podpory v nezaměstnanosti, bylo možno započíst pro vznik nároku na důchod podle § 14 odst. 1 zák. o důchodovém pojištění jen tu dobu, která je pro pojištěnce výhodnější. Podle názoru stěžovatelky jsou obě doby dobami náhradními, takže zápočet jedné či druhé nemůže pojištěnci přinést žádnou výhodu. Pak je nutno aplikovat § 5 odst. 1 písm. n) téhož zákona, který výslovně stanoví, že do doby 3 let vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání se nezapočítává pouze doba účasti na pojištění podle § 6 odst. 1 písm. a), tj. doba, kdy náležela podpora v nezaměstnanosti nebo při rekvalifikaci. Ostatní náhradní doby pojištění se do ní započítávají. Stěžovatelka proto započtetla žalobkyni dobu péče o osobu blízkou a v rozsahu 3 let zpětně od vzniku invalidity ji doplnila dobou vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání. Zápočtem náhradní doby péče o osobu blízkou se doba 3 let počítaných zpětně od vzniku invalidity nemůže prodloužit. Prodloužit ji lze pouze zápočtem doby pojištění osob uvedených v § 5 odst. 1 písm. a) až l) a v) a odst. 2, a u osob uvedených § 6, za které bylo v České republice zapláceno pojistné (§ 11 odst. 1 cit. zákona). Stěžovatelka navrhovala zamítnutí žaloby.

Městský soud v Praze po provedeném dokazování shledal žalobu důvodnou. Dávkovým spisem žalobkyně vzal za prokázané, že žalobkyně byla uznána plně invalidní posudkem Pražské správy sociálního zabezpečení s datem vzniku invalidity 31. 3. 2008, přičemž v období deseti let počítaných zpětně od vzniku invalidity byla jednak vedena v evidenci úřadu práce jako uchazečka o zaměstnání od 13. 3. 1997 do 26. 1. 2006 a následně od 26. 2. 2007 do doby podání žádosti o invalidní důchod. Žalobkyně doložila rozhodnutím Pražské správy sociálního zabezpečení ze dne 1. 11. 2007, že v době od 1. 4. 2004 do 31. 12. 2006 pečovala o osobu blízkou. Městský soud citoval všechna ustanovení zákona o důchodovém pojištění, která jsou pro posouzení nároku žalobkyně relevantní, tj. § 38, 39 odst. 1 písm. a), § 5 odst. 1 písm. n) a písm. s) a konečně též § 14 odst. 1, a dospěl k závěru, že žalobě nelze upřít oprávnění. Vyšel ze zjištění, že v případě žalobkyně, kdy se kryly dvě náhradní doby pojištění, tj. doba péče o osobu blízkou ve smyslu § 5 odst. 1 písm. s) cit. zákona a doba vedení v evidenci úřadu práce podle § 5 odst. 1 písm. n) téhož zákona, byla žalobkyni započtena doba péče o osobu blízkou. Pokud tedy žalobkyni

ze dvou navzájem se kryjících náhradních dob byla započtena právě tato doba, nikoliv doba vedení v evidenci úřadu práce, není možno na tutéž dobu vztáhnout ustanovení § 5 odst. 1 písm. n) zákona o důchodovém pojištění a hodnotit ji jako dobu vedení osoby v evidenci úřadu práce jako uchazeče o zaměstnání bez nároku na podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci. Stěžovatelka započtením doby pojištění podle § 5 odst. 1 písm. s) cit. zákona postupovala v souladu s § 14 odst. 1 téhož zákona, neboť započetla žalobkyni tu náhradní dobu pojištění, která je pro ni výhodnější s ohledem na vznik nároku na důchod. Pak tutéž dobu nemohla hodnotit jako dobu vedení v evidenci úřadu práce a dovozovat, že do ní nelze započítat jinou (náhradní) dobu pojištění, než dobu pojištění podle § 6 odst. 1 písm. a) zák. o důchodovém pojištění. Pak měla být žalobkyni hodnocena i další náhradní doba pojištění ve smyslu § 5 odst. 1 písm. n), tj. doba vedení v evidenci úřadu práce jako uchazeče o zaměstnání po dobu, po kterou jí nenáležela podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci a to v rozsahu 3 let zpětně ode dne vzniku nároku na důchod. Z uvedených důvodů soud zrušil obě přezkoumávaná rozhodnutí stěžovatelky podle § 78 odst. 1 s. ř. s. pro vady řízení a věc jí vrátil podle čtvrtého odstavce téhož ustanovení k dalšímu řízení, v němž ji zavázal právním názorem shora vysloveným.

Proti tomuto rozsudku podala stěžovatelka včas kasační stížnost, dovolávajíc se důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zák. č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, (dále jen „s. ř. s.“), tj. nesprávného posouzení právní otázky soudem. Uvedla, že v daném případě bylo prokázáno, že žalobkyně v době, kdy byla vedena v evidenci úřadu práce, současně po určitou dobu pečovala o osobu blízkou a byla tak důchodově pojištěna jak podle ustanovení § 5 odst. 1 písm. n) zák. o důchodovém pojištění, tak i podle § 5 odst. 1 písm. s) téhož zákona. Podle § 14 odst. 1 cit. zákona, kryjí-li se doby pojištění navzájem, započte se pro stanovení celkové doby pojištění pro vznik nároku na důchod a výši procentní výměry důchodu jen ta doba, jejíž zápočet je pro pojištěnce výhodnější; totéž platí, kryjí-li se navzájem náhradní doby pojištění nebo doba pojištění a náhradní doba pojištění. Proto stěžovatelka započetla účastnici řízení dobu péče o osobu blízkou podle § 5 odst. 1 písm. s) zákona. V téže doba však účastnice řízení byla současně vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání, přičemž podle § 5 odst. 1 písm. n) cit. zákona ve znění platném do 31. 12. 2008, byla účastna důchodového pojištění po dobu, kdy jí nenáležela podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci jen v rozsahu nejvýše 3 let zjištěných zpětně od vzniku nároku na důchod. Toto ustanovení výslovně stanoví, že do doby 3 let vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání se nezapočítává pouze doba účasti na pojištění podle § 6 odst. 1 písm. a) zákona. Z toho vyplývá, že náhradní doby pojištění se do ní započítávají. Zápočtem náhradní doby pojištění péče o osobu blízkou se podle názoru stěžovatelky nemůže prodloužit započitatelná doba 3 let vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání počítaná zpětně od vzniku invalidity, pokud se kryje se započtenou náhradní dobou tak, jak je tomu v dané věci. Stěžovatelka je přesvědčena, že započetla náhradní dobu žalobkyni v souladu s platnými právními předpisy a žalobkyně tudíž v rozhodném období 10 roků před vznikem plné invalidity nezískala potřebných 5 roků pojištění. Proto její žádost o plný invalidní důchod byla právem zamítnuta. Stěžovatelka navrhovala, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek Městského soudu v Praze a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Současně požádala o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti podle § 107 s. ř. s. s tím, že s ohledem na výsledek řízení před městským soudem je povinna po zrušení napadených rozhodnutí pokračovat v řízení bez ohledu na to, zda je ve věci podána kasační stížnost. Mohlo by tak dojít k nežádoucí situaci, pokud by Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek městského soudu, jímž byla zrušena správní rozhodnutí a věc se tak dostala do stadia nového posouzení městským soudem. Ten pak vázán právním názorem kasačního soudu by mohl rozhodnout ve věci opačně, načež původní správní rozhodnutí by se stalo opět platným. Vedle sebe by v takovém případě mohla existovat dvě odlišná nebo přímo i opačná správní

rozhodnutí o těžé věci, což by byla situace nejen nežádoucí, ale procesními instituty příslušných správních předpisů i obtížně řešitelná.

Žalobkyně ve vyjádření ke kasační stížnosti navrhovala její zamítnutí a zdůraznila, že v projednávané věci jde o 3 okruhy problémů, jednak, jak již bylo namítáno v žalobě, jde ve věci prvního napadeného rozhodnutí o *res iudicata* a druhé rozhodnutí je pak zmatečné, protože bylo vydáno ve věci již rozhodnuté, přičemž nemůže jít o nápravu v autoremeduře, neboť námitkám stěžovatelky správní orgán nevyhověl; z opatrnosti byla žaloba proto podána na přezkoumání obou shora uvedených rozhodnutí stěžovatelky.

Druhým okruhem problémů je celková doba pojištění, neboť do ní nebylo započítáno žalobkyni období od 13. 3. 1997 do 12. 4. 2003, ačkoliv doložila již zmíněnými potvrzeními Úřadu hl. m. Prahy, pobočka v Praze 4, že byla vedena jako uchazečka o zaměstnání. Třetím okruhem problémů je otázka zápočtu doby pojištění v rozhodném období – v tomto směru se žalobkyně ztotožnila s názorem Městského soudu v Praze a připomněla v této souvislosti, že nejdříve stěžovatelka tvrdila, že jako náhradní dobu pojištění podle § 5 odst. 1 písm. n) lze hodnotit dobu získanou pouze za 3 kalendářní roky před vznikem invalidity, tedy v době od 30. 3. 2005 do 30. 3. 2008, a teprve poté, co si zřejmě na základě žaloby uvědomila, že žalobkyni započítala i dobu „starší“ (13. 4. 2003 až 31. 3. 2004), změnila argumentaci a ve vyjádření již tvrdila, že započítává i tu dobu evidenci na úřadu práce (bez podpory), která se kryje s dobou péče. Podle názoru žalobkyně je názor stěžovatelky, že zápočet jedné či druhé náhradní doby pojištění nemůže přinést pojištěnci žádnou výhodu, naprosto nesprávný dokonce nesmyslný. Pokud by tento názor platil, pak by ustanovení § 14 téhož zákona o hodnocení náhradních dob pojištění, které se navzájem kryjí, bylo naprosto zbytečné. Zákodárce měl na zřeteli právě takové případy, kdy zápočet jedné z kryjících se náhradních dob (v daném případě zápočet péče o osobu blízkou) je pro pojištěnce výhodnější než zápočet náhradní doby jiné. Stejně tak nesprávný je názor, který stěžovatelka dovozuje z ustanovení § 5 odst. 1 písm. n) zákona o důchodovém pojištění. Podle názoru žalobkyně do onoho rozsahu tří let (vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání bez nároku na podporu v nezaměstnanosti), do kterého se nezapočítává doba uvedená v § 6 odst. 1 písm. a) téhož zákona, znamená jen a pouze to, že se nezapočítává tatáž doba (tedy doba evidence na úřadu práce bez podpory), která ale vznikla poté, co osoba starší 18 let podala přihlášku k účasti na pojištění. Z citovaného ustanovení nelze vyčíst, že ostatní doby by se do ní započítávaly. Navíc zmíněné ustanovení § 14 uvedeného zákona souběžně započtení dvou náhradních dob vylučuje. Žalobkyně opakuje, že kromě již započtených 1758 dnů by jí stěžovatelka měla započíst dalších 665 dnů náhradní doby pojištění (1095 – 430), takže by získala v rozhodném období 6 let a 233 dnů a splnila by podmínku potřebné doby pojištění pro vznik nároku na plný invalidní důchod. Vyslovila nesouhlas s přiznáním odkladného účinku kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud se nejdříve zabýval návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti a dospěl k závěru, že za procesní situace, kdy je možno rozhodnout rozsudkem o věci samé neprodleně po jejím obdržení a po jejím nezbytném poučení účastníků řízení o složení senátu Nejvyššího správního soudu, který bude věc rozhodovat, není třeba z důvodu nadbytečnosti vydávat samostatné rozhodnutí o návrhu na odkladný účinek kasační stížnosti, neboť ten by trval jen do doby, než bude o věci rozhodnuto.

Nejvyšší správní soud poté přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatelka uplatnila ve své kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost neshledal důvodnou.

Z obsahu kasační stížnosti plyne, že se stěžovatelka dovolává právního důvodu vymezeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. K tomu nutno uvést, že nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popřípadě je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen. Takového pochybení se však Městský soud v Praze v projednávané věci nedopustil.

Nejvyšší správní soud předesílá, že po stránce skutkové je možno vyjít ze zjištění učiněných Městským soudem v Praze. Tím bylo bezpečně zjištěno, že žalobkyně požádala dne 12. 3. 2008 o přiznání plného invalidního důchodu a doložila, že posudkem vydaným Pražskou správou sociálního zabezpečení v Praze 4 ze dne 23. 4. 2008 byla uznána plně invalidní podle § 39 odst. 1 písm. a) zák. č. 155/1995 Sb. s datem vzniku plné invalidity od 31. 3. 2008. O této skutečnosti ostatně nebylo mezi účastníky sporu. Stěžovatelka však její žádost o plný invalidní důchod zamítla pro nesplnění druhé z podmínek nároku, kterou je kromě invalidity získání potřebné doby pojištění, pokud pojištěnec nesplnil ke dni vzniku plné invalidity podmínky nároku na starobní důchod podle § 29 zák. o důchodovém pojištění, popřípadě, byl-li mu přiznán starobní důchod podle § 31 téhož zákona, nedosáhl-li důchodového věku, eventuelně pokud se nestal plně invalidním následkem pracovního úrazu (§ 38 zák. č. 155/1995 Sb.). Protože žádná z citovaných eventualit nebyla u žalobkyně dána, musela prokázat, že získala potřebnou dobu pojištění pro nárok na plný invalidní důchod. Ta ve smyslu § 40 odst. 1 zák. č. 155/1995 Sb. činí u pojištěnce ve věku nad 28 let (žalobkyně je narozena 4. 9. 1954) 5 roků a zjišťuje se podle druhého odstavce téhož ustanovení z období před vznikem plné invalidity, a jde-li o pojištěnce ve věku nad 28 let, z posledních 10 roků před vznikem plné invalidity. Toto období je u žalobkyně vymezeno daty 31. 3. 1998 – 30. 3. 2008. Stěžovatelka dospěla k závěru, že v tomto období získala žalobkyně pouze 4 roky a 298 dní pojištění, neboť podle § 5 odst. 1 písm. n) zák. č. 155/1995 Sb. se doba vedení evidence uchazeče o zaměstnání u úřadu práce hodnotí jen v rozsahu 3 roků, které byly žalobkyni započteny, avšak ani s připočtením této doby nebylo dosaženo hranice potřebných 5 roků pojištění, zatímco žalobkyně tvrdí, že kromě 3 roků evidence uchazeče o zaměstnání, po kterou jí nenáležela podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci, získala další dobu pojištění, tj. dobu péče o osobu blízkou podle § 5 odst. 1 písm. s) téhož zákona a to v období od 1. 4. 2004 do 31. 12. 2006; dobu evidence uchazeče o zaměstnání bez nároku na podporu v trvání 3 roků je pak nutno situovat mimo náhradní dobu péče o osobu blízkou, k čemuž měla stěžovatelka dostatek prostoru s ohledem na délku doby, kdy byla stěžovatelka vedena u úřadu práce jako uchazečka o zaměstnání bez nároku na podporu v nezaměstnanosti (např. v obdobích od 31. 3. 1998 do 12. 4. 2003). Doba péče o osobu blízkou ostatně stěžovatelka žalobkyni podle obsahu osobního listu důchodového pojištění započítala a uvádí totéž ve svém vyjádření k žalobě, jakož i v kasační stížnosti. Vyslovila však přesvědčení, že pokud po tuto dobu byla stěžovatelka též vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání bez nároku na podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci, nezapočítává se do ní pouze doba účasti na pojištění podle § 6 odst. 1 písm. a) zák. o důchodovém pojištění; jiné náhradní doby pojištění se však do ní započítávají. Tvrdí, že zápočtem náhradní doby péče o osobu blízkou se nemůže prodloužit započitatelná doba 3 let vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání počítaná zpětně od vzniku invalidity, pokud se kryje se započtenou náhradní dobou, tak jak je tomu v daném případě. Nejvyšší správní soud však tento názor nepokládá za správný.

Nejdříve Nejvyšší správní soud připomíná ta ustanovení zákona o důchodovém pojištění, která jsou pro posouzení věci relevantní.

Jde především o § 40 odst. 1, 2 a 3 uvedeného zákona. Podle tohoto ustanovení činí potřebná doba pro nárok na plný invalidní důchod u pojištěnce ve věku nad 28 let 5 roků a zjišťuje se z období před vznikem plné invalidity, jde-li o pojištěnce ve věku nad 28 let, pak z posledních 10 roků před vznikem plné invalidity. Podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na plný invalidní důchod se považuje za splněnou též, byla-li tato doba získána v kterémkoliv období 10 roků dokončeném, po vzniku plné invalidity; u pojištěnce mladšího 24 let činí přitom potřebná doba pojištění 2 roky. Podle třetího odstavce zmíněného ustanovení se pro účely splnění podmínky potřebné doby pojištění pro nárok na plný invalidní důchod považuje za dobu pojištění též doba účasti na pojištění osob uvedených v § 5 odst. 1 písm. m) a n) [tedy i doba, kdy je osoba vedena v evidenci úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání ať již jí náleží podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci, či v rozsahu nejvýše 3 let jí tato podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci nenáleží, s tím, že tato doba tří let se zjišťuje zpětně ode dne vzniku nároku na důchod a nezapočítává se do ní doba účasti na pojištění podle § 6 odst. 1 písm. a) téhož zákona] a dále doba studia na střední nebo vysoké škole v České republice před dosažením věku 18 let, nejdříve však po ukončení povinné školní docházky.

Zcela zásadní význam pro posouzení věci má pak ustanovení § 14 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., podle něhož, kryjí-li se doby pojištění navzájem, započte se pro stanovení celkové doby pojištění pro vznik nároku na důchod a výši procentní výměry jen ta doba, jejíž zápočet je pro pojištěnce výhodnější; totéž platí *kryjí-li se navzájem* náhradní doby pojištění nebo *doba pojištění a náhradní doba pojištění*.

Z citovaných ustanovení zákona o důchodovém pojištění vyplývá, že jak stěžovatelka tak i Městský soud v Praze přehlédly ustanovení § 40 odst. 3 zákona o důchodovém pojištění, neboť pro účely splnění podmínky potřebné doby pojištění pro nárok na plný invalidní důchod pokládaly u žalobkyně dobu, po kterou byla vedena jako uchazečka o zaměstnání (ať již s nárokem na podporu či nikoliv) za náhradní dobu pojištění, ačkoliv ji měli pokládat za dobu pojištění v pravém slova smyslu. To však nemění nic na tom, že ve smyslu ustanovení § 14 téhož zákona je i při konkurenci doby pojištění a náhradní doby pojištění nutno dát přednost té době, jejíž zápočet je pro pojištěnce výhodnější.

V projednávané věci jde o dobu od 1. 4. 2004 do 30. 12. 2006, kdy žalobkyně osobně pečovala o osobu blízkou ve smyslu ustanovení § 5 odst. 1 písm. s) zákona o důchodovém pojištění a současně byla zařazena v evidenci uchazečů o zaměstnání bez nároku na podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci. Nejvyšší správní soud je přesvědčen, že pokud stěžovatelka uznala a hodnotila žalobkyni pro účely zjištění potřebné doby pojištění pro nárok na plný invalidní důchod v rozhodném období náhradní dobu péče o osobu blízkou ve smyslu ustanovení § 5 odst. 1 písm. s) citovaného zákona, je zápočet této doby, byť jde o náhradní dobu pojištění, pro žalobkyni výhodnější než zápočet doby pojištění – vedení v evidenci úřadu práce jako uchazeče o zaměstnání po dobu, po kterou nenáleží podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci za situace, kdy v rozhodném období 10 roků před vznikem plné invalidity byla žalobkyně evidována jako uchazečka o zaměstnání ještě celou řadu roků, konkrétně podle potvrzení příslušného úřadu práce též v období od 31. 3. 1998 do 12. 4. 2003. Pro úvahu o větší výhodnosti (přednosti) zápočtu náhradní doby pojištění je zde několik důvodů. Především jde o skutečnost, že zápočtem této náhradní doby pojištění se vymezí, resp. posune období 3 let před vznikem nároku na invalidní důchod u žalobkyně tak, aby získala delší dobu pojištění. Dále jde o skutečnost, že náhradní doba

pojištění péče o osobu blízkou ve smyslu ustanovení § 5 odst. 1 písm. s) zákona o důchodovém pojištění není omezena jen na 3 roky jako doba evidence uchazeče o zaměstnání, který nemá nárok na podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci, a dalším důvodem je fakt, že pro stanovení výše procentní výměry plného invalidního důchodu (ostatně i důchodů dalších) se do doby pojištění započítává náhradní doba pojištění pouze v rozsahu 80 % s výjimkou náhradních dob pojištění za dobu účasti osob uvedených v § 5 odst. 1 písm. p), r) a s) a obdobných dob podle předpisů platných před 1. 1. 1996. Znamená to tedy, že doba pojištění podle § 5 odst. 1 písm. n) zákona o důchodovém pojištění se pro účely stanovení výše procentní výměry krátí na zmíněných 80 %, zatímco doba péče o osobu blízkou uvedená pod písm. s) téhož zákona nikoliv. Výše zmíněné skutečnosti vedou Nejvyšší správní soud k závěru, že výhodnější z hlediska ustanovení § 14 odst. 1 téhož zákona je pro žalobkyni zápočet náhradní doby péče o osobu blízkou, uvedené v § 5 odst. 1 písm. s) zmíněného zákona. Pro posouzení věci je pak nerozhodné, že do náhradní doby pojištění podle § 5 odst. 1 písm. n) uvedeného zákona, byť je ve smyslu ustanovení § 40 odst. 3) pokládána pro účely splnění podmínky potřebné doby pojištění pro nárok na plný (ale i částečný) invalidní důchod za dobu pojištění, nelze započíst dobu účasti na pojištění podle § 6 odst. 1 písm. a) téhož zákona, jak namítá stěžovatelka. Podle ustanovení § 6 odst. 1 písm. a) zákona jsou pojištění účastny též osoby starší 18 let, jestliže podaly přihlášku k účasti na pojištění a účast na pojištění se týká doby jejich vedení v evidenci úřadu práce jako uchazeče o zaměstnání, pokud jim po dobu této evidence nenáleží podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci. Nejde tudíž o vzájemné překrývání dob pojištění, či náhradních dob pojištění, event. dob pojištění s náhradními dobami pojištění ve smyslu § 14 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, ale jen o nemožnost zápočtu náhradní doby pojištění téhož druhu, kdy rozdíl spočívá pouze v tom, zda jde o dobrovolné přihlášení se k účasti na pojištění či nikoliv. Z tohoto ustanovení ani z žádného jiného ustanovení zákona o důchodovém pojištění však nelze dovodit, že by se do doby 3 let, uvedené v § 5 odst. 1 písm. n) jiné náhradní doby započítávaly.

Z uvedeného vyplývá, že pokud stěžovatelka hodnotí žalobkyni jako náhradní dobu pojištění dobu péče o osobu blízkou v rozsahu 1005 dnů (od 1. 4. 2004 do 31. 12. 2006) nelze v tomtéž období dávat přednost zápočtu účasti na pojištění žalobkyně jako osoby vedené v evidenci úřadu práce v pozici uchazečky o zaměstnání, po kterou jí nenáležela podpora v nezaměstnanosti nebo při rekvalifikaci, byť by se z hlediska ustanovení § 40 odst. 3 téhož zákona jednalo o dobu pojištění nikoliv jen náhradní dobu. K tomu nutno uvést, že ustanovení § 40 odst. 3 zákona o důchodovém pojištění, podle kterého se doba účasti na pojištění osob uvedených m.j. v § 5 odst. 1 písm. n) téhož zákona považuje pro účely splnění podmínky potřebné doby pojištění pro nárok na plný invalidní důchod za dobu pojištění, znamená pro pojištěnce zvýhodnění při posuzování této jinak náhradní doby pojištění. Při vzájemném překrývání této doby pojištění s náhradní dobou pojištění není však nutno dát přednost době pojištění, pokud je pro pojištěnce výhodnější zápočet náhradní doby pojištění (zde doby péče o osobu blízkou), což nepochybně vyplývá z ustanovení § 14 odst. 1 uvedeného zákona. Doba evidence v rozsahu 3 roků počítaných zpětně od vzniku nároku na plný invalidní důchod je pak třeba zjišťovat z časového prostoru nacházejícího se mimo období, ve kterém stěžovatelka pečovala o osobu blízkou, samozřejmě za předpokladu, že toto období spadá do 10 roků před vznikem plné invalidity. Konkrétně v případě stěžovatelky to znamená, že vedle péče o osobu blízkou ve zmíněném období a vedle doby, kdy byla vedena jako uchazečka o zaměstnání u úřadu práce v době, po kterou jí náležela podpora v nezaměstnanosti v rozsahu celkem 323 dnů (od 26. 2. 2007 do 25. 11. 2007 a od 14. 1. 2008 do 3. 3. 2008), je třeba jí ještě zhodnotit další 3 roky pojištění z doby, po kterou jí tato podpora nenáležela. Žalobkyně doložila městskému soudu již zmíněnými potvrzeními o době vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání, vydanými Úřadem práce hlavního města Prahy, pobočkou v Praze 4, že byla v této evidenci vedena též od 13. 3. 1997 do 26. 1. 2006

(mimo dob předcházejících toto období) a dále takto vedena též po 26. 2. 2007 až do data uznání plné invalidity. S připočtením této doby (tak aby nepřesáhla 3 roky počítané zpětně od vzniku invalidity) by nepochybně žalobkyně získala potřebnou dobu pojištění pro nárok na plný invalidní důchod, která činí 5 roků ve smyslu § 40 odst. 1 a 2 zákona o důchodovém pojištění.

Z důvodů výše uvedených neshledal Nejvyšší správní soud kasační stížnost stěžovatelky důvodnou a proto ji podle § 110 odst. 1, věta třetí s. ř. s. zamítl.

Pro úplnost nutno dodat k některým námitkám žalobkyně ve vyjádření ke kasační stížnosti, že výše uvedený právní názor Nejvyššího správního soudu odpovídá na námitku v pořadí druhou a třetí a pokud jde o námitku, v níž je zpochybňována možnost vydání nového rozhodnutí stěžovatelky (ze dne 16. 7. 2008) za situace, kdy již o věci bylo pravomocně rozhodnuto předchozím rozhodnutím ze dne 8. 7. 2008 (žalobkyně se dovolává překážky věci pravomocně rozsouzené) pak nutno uvést, že tato námitka není důvodná, neboť podle ustanovení § 56 zákona o důchodovém zabezpečení platí, že změní-li se okolnosti rozhodné pro posouzení nároku na důchod či jeho výplatu, může být o nároku rozhodnuto znovu. V daném případě šlo o změnu v zápočtu náhradní doby pojištění, která sice byla zohledněna, avšak zůstala bez významu pro posouzení stěžovatelčina nároku na invalidní důchod. Nejedná se tedy při rozhodování o dávkách důchodového pojištění o překážku věci pravomocně rozsouzené.

Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti odpovídá skutečnosti, že v řízení úspěšná žalobkyně náhradu nákladů tohoto stadia řízení nepožadovala a neúspěšná stěžovatelka nemá nárok na náhradu ze zákona (§ 60 odst. 1 a 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. června 2009

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu